

*A svájci egészségügy statisztikai zsebkönyve 2018 –
Taschenstatistik Gesundheit 2018 – egységes szerkezetben*

Bundesamt für Statistik (BFS)

14. Gesundheit, Neuchâtel, 22. 02. 2019. (44 p.)

Forrás Internet-helye:

<https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/kataloge-datenbanken/publikationen.assetdetail.7347550.html>

2. Egészségügyi determinánsok

2. 1. Szociális helyzet és munkavégzés

Az egészségi állapot tekintetében jelen van egy szociális grádiens: Minél kedvezőtlenebb a kiinduló állapot (pl. a képzettségi szinthez viszonyítva), annál rosszabb az egészségi állapot. Az alacsony képzettségű 30 éves férfiak várható élettartama 4,6%-kal alacsonyabb, mint a velük egykorú, egyetemi végzettségűeké. A lakosság 4%-a pénzügyi okokból nem tudja igénybe venni a szükséges egészségügyi ellátást, főleg a fogászati ellátásokat. A szegénységi küszöbön élőknel ez az arány 8%.

A munkakörülmények egészségi kockázatai: A keresőtevékenységet végzők 45%-a munkája során legalább három kockázatnak van kitéve: súlyos tárgyak emelésének, hangos zajnak, mérgező anyagoknak. Ez az arány 2012. óta stabil, 2007-hez viszonyítva növekedett. A férfiak nagyobb mértékben érintettek mint a nők.

A pszichoszociális kockázatok és a munkaszervezet közötti összefüggés: A keresőtevékenységet végzők 21%-a többnyire vagy állandóan stresszes állapotban van, 16%-a szorong munkahelye miatt. Ezek az arányok 2007-hez viszonyítva növekedtek.

2. 2. Egészségmagatartás

2017-ben a lakosság 76%-a végzett rendszeres testmozgást, 14%-kal több mint 2002-ben. Akik nem végezték el a [nem kötelező] felsőközépiskolát, kevésbé aktívak, mint a felsőfokú végzettségűek (61%, ill. 79%). A férfiak 63%-a, a nők 73%-a figyel oda táplálkozására. Ez az arány 1992. óta stabil. A nők aránya, akik naponta legalább öt adag gyümölcsöt és/vagy zöldséget esznek, kétszer akkora mint a férfiaké (28%, ill. 15%).

2017-ben a lakosság 11%-a elhízott volt. Ez az arány kétszer akkora mint 1992-ben volt. A túlsúlyos személyek aránya az életkorral (a 74. életévig) növekedik. Az elhízottak aránya az alacsony képzettségűek körében kétszer akkora, mint a magasabb képzettséggel rendelkezőkben (férfiaknál: 20%, ill. 10%; nőknél: 21%, ill. 6%).

A dohányosok aránya 1992 és 2017 között a férfiak körében 37%-ról 31%-ra csökkent, a nők körében stabil maradt. A dohányzás a 25 és 34 év közötti férfiak (42%), ill. a 15 és 34 év közötti nők (30%) körében a leggyakoribb. A dohányosok 61%-a szeretne leszokni a dohányzásról. A naponta legalább óráig dohányzásnak kitett nemdohányzók aránya 2007 és 2017 között 16%-ról 6%-ra csökkent.

A naponta alkoholt fogyasztó személyek aránya 1992. óta férfiaknál 30%-ról 15%-ra, nőknél 11%-ról 7%-ra csökkent. Az alkoholfogyasztás gyakorisága az életkorral arányosan növekedik. 2017-ben a lakosság 5%-a volt krónikus alkoholfogyasztó, 16%-a havonta legalább egyszer berúgott. A rohamszerű lerészegedés a fiatalok körében a leggyakoribb.

3. A lakosság egészségi állapota

A születéskor várható élettartam 1990. óta a férfiak körében 7,4 évvel, a nők körében 4,6 évvel növekedett. Az egészségben töltött várható életkor 70 év.

Az egészségi állapot önértékelése: A férfiak 86%-a, a nők 84%-a jónak vagy nagyon jónak ítéli meg egészségi állapotát. A krónikus egészségi problémákkal küszködők aránya a legfiatalabbtól a legidősebb korcsoportig háromszorosára növekedik. A leggyakoribb testi panaszok: a hát- és derékfájás, valamint az általános gyengeség. Öt személy közül három ezekben szenved.

Halálokok: Az első két életévben a leggyakoribb halálokok a veleszületett betegségek. A 2 és 15 év közöttiek körében a halálozás különböző okokkal függ össze. 16 éven felüli fiatalok és felnőttek körében a balesetek és öngyilkosságok vannak túlsúlyban. 30 év fölötti nők és 40 év fölötti férfiak körében a leggyakoribb halálokok a rákos megbetegedések. Ezeket a 80-ik életévtől a szív- és érrendszeri megbetegedések váltják fel.

Az idő előtti (70 év alatti) halálozás legfőbb okai a rákos megbetegedések. Ezek férfiaknál az elveszített potenciális életévek 30%-át, nőknél 47%-át okozzák. Az idő előtti halálozások második leggyakoribb okai a balesetek és erőszakos cselekmények. A standardizált halálozási ráta 1970. óta megfeleződött. Szív- és érrendszeri megbetegedéseknél hét tizeddel, rákos megbetegedéseknél kétötödével csökkent.

A szív- és érrendszeri megbetegedések a kórházba utalás harmadik leggyakoribb okai és a leggyakoribb halálok. Az ezekkel összefüggő kórházba utalások száma 2002. óta 19%-kal növekedett, a halálozások száma viszont 13%-kal csökkent.

Évente több mint 40.000 új rákos megbetegedés diagnosztizálására kerül sor. Minden ötödik személy 70-ik életéve előtt betegszik meg. Évente 210 (0 és 14 év közötti) gyermek betegszik meg, közülük 26 belehal.

Az öngyilkosságok száma 2016-ban 1.016 volt (75% férfi), ebbe nem tartozik bele az asszisztált öngyilkosság. Az öngyilkosságok halálozási rátája 1995. óta kétötödével csökkent. [*Lásd még: A halálokok statisztikája Svájcban 2014-ben. Asszisztált öngyilkosság és öngyilkosság, 2016. 25. sz.*]

A szülések 96%-ára kórházban, ezek egyharmadára császármetszéssel került sor. 2017-ben 310 csecsemő és kisgyermek halt meg első életévében, ami 1.000 élveszülésre 3,5 halálesetnek felel meg. Ezek több mint fele a szülés utáni 24 órán belül következett be. Ezek többsége alacsony testsúllyal született és koraszülött csecsemő volt. Ugyanabban az évben 362 halvaszülés következett be.

4. Egészségügy

4.1. Kórházak

2017-ben 281 kórház 572 telephelyen nyújtott szolgáltatásokat. Az általános ápolást nyújtó kórházak száma 2002. óta 41%-kal csökkent, miközben a speciális klinikáké csaknem változatlan maradt (-6%). Ám ugyanezen időszakban az ágyszám a speciális kórházakban jelentősebb mértékben (-18%), az általános ápolást nyújtó kórházakban mérsékelten (-11%) csökkent.

2017-ben a kórházak 164.964 teljes munkaidős státusszal rendelkeztek. Ez 38%-kal több mint 2002-ben. Tíz közül nyolc teljes munkaidős foglalkoztatott az általános ápolást nyújtó kórházakban dolgozik. A teljes munkaidős foglalkoztatottak 71%-a nő; az orvosok körében azonban továbbra is kisebbségben vannak (48%). A teljes munkaidős foglalkoztatottak 42%-a az ápolás és a szociális szolgálatok területén működik, 14%-a orvos.

2017-ben az akut ápolás területén az átlagos kórházi tartózkodási idő 5,3 nap, a pszichiátrián 31,8 nap volt. Az átlagos kórházi ápolási idő 2002. óta folyamatosan csökkent. Ugyanebben az időszakban az egy napra jutó kórházi költségek növekedtek. A növekedés az akut ápolás területén 82%; egy kórházi nap 2.235 CHF-be került.

2017-ben a kórházi beutalások száma férfiaknál 687.670, nőknél 780.574 volt. Terhesség, szülés és gyermekágyi ápolás nélkül összességében ugyanannyi férfi és nő kórházba történő beutalására került sor. A 74-ik életévig több férfi beutalására kerül sor, utána a trend megfordul.

4. 2. Ápolási otthonok

2017-ben az 1.561 ápolási otthon 94.457 teljes munkaidős foglalkoztatottal rendelkezett. A teljes munkaidős foglalkoztatottak 67%-a ápoló- és mindennapi segítséget nyújtó személyzet. Tíz teljes munkaidős foglalkoztatott közül nyolc nő. 2017-ben az ápolási otthonokban élők háromnegyede 80 év fölötti, 72%-a nő volt.

Az ápolási otthonban való tartózkodás a személyek 47%-ánál kevesebb mint egy évig tart. Az elhelyezett személyek 16%-a öt évig vagy annál hosszabb ideig él ápolási otthonban. Az átlagos tartózkodási idő két és fél év (891 nap). Az ápolási otthonokban egy napi tartózkodás átlagosan 298 CHF-be kerül.

4. 3. Otthoni ápolás (Spitex)

2017-ben a *Spitex* (teljes munkaidős) foglalkoztatottjainak 80%-a közhasznú, vagy közszolgáltató vállalkozásoknál működött. Számuk 2002. óta 120%-kal növekedett. A Spitex szolgáltatásait igénybe vevő személyek fele (44%) 80 éves vagy annál idősebb. Magasabb várható életkoruknál fogva a legidősebb korcsoportban a nők fölültreprezentáltak. Párkapcsolatban ők ápolják partnerüket és nem fordítva.

A szociális környezetből származó segítségnyújtás szélesebben elterjedt, mint a Spitex igénybe vétele. A Spitex által támogatott személyek 59%-a a hozzátartozók és az ismerősök általi segítségnyújtásban is részesül.

4. 4. Orvosok és fogorvosok

2017-ben a praktizáló orvosok 43%-a általános orvos, vagy gyermekorvos volt. A 100.000 lakosra jutó ambuláns praxist folytató orvosok száma 2010-ben 205, 2017-ben 222 volt (+9%). Ugyanebben az időszakban a 100.000 lakosra jutó fogorvosok száma nem változott.

12 hónap leforgása alatt a lakosság 81%-a fordult legalább egy alkalommal orvoshoz. Legritkábban a 25 és 44 év közöttiek (65%) mentek orvoshoz. A lakosság 60%-a 12 hónap leforgása alatt legalább egy alkalommal fordult fogorvoshoz.

5. Költségek és finanszírozás

	2016
Egészségügyi költségek (millió CHF)	80.499
ebből	
ambuláns gyógyító ellátás	21.422
fekvőbeteg gyógyító ellátás	15.759
tartós ápolás	15.646
egészségügyi eszközök	13.148
Egészségügyi kiadások GDP-hez viszonyított aránya	12,2%

Az ambuláns gyógyító ellátás, beleértve a kórházi kezeléseket, az egészségügyi kiadások egynegyedét teszik ki. Az időskorúak részére ápolási otthonokban és otthoni ápolás (*Spitex* stb.) keretében biztosított tartós ápolás az egészségügyi kiadások egyötödét teszi ki, ugyanannyit, mint a kórházi gyógyító ellátás.

Az egészségügyi kiadások GDP-hez viszonyított aránya 1995. óta 2,9 százalékponttal növekedett, 2016-ban 12,2% volt. Európában ez a legmagasabb érték.

2016-ban a háztartások az egészségügyi kiadások 65%-át finanszírozták. Csupán a háztartások által a kötelező betegbiztosításba befizetett díjak az egészségügyi kiadások 30%-át fedezték. Az egészségügyi költségek állam által finanszírozott része 29%-ot tett ki. A közfinanszírozás keretében 10 CHF-ből több mint 6 CHF a kantonok és önkormányzatok által a kórházak-, idősotthonok és ápolási otthonok, valamint a *Spitex* részére nyújtott szubvenciókból származott.

[Lásd még: *A svájci egészségügy 2012. évi statisztikája – Gesundheitsstatistik 2012, 2013. 5. sz.*; *A svájci egészségügy statisztikai zsebkönyve – Taschenbuch Gesundheit (Bundesamt für Statistik), 2016. 15. sz.; 2016. 34. sz.; 2018. 5-6-7., Egységes szerk.: 2018. 7. sz. és Archivum]*